

Martti Ahtisaaren koulu

ISO-opiskelijahuoltoryhmä 23.2.2026

Paikalla:

Tatu-Pekka Kekäläinen, kirjailija
Satu Pesonen-Kokko, luokanopettaja, Aurinkorinteen koulu
Riikka Varis, luokanopettaja
Birgit Palm, luokanopettaja
Johanna Hötti, luokanopettaja
Katri Miettinen, erityisluokanopettaja
Vappu Palmu, koulukuraattori
Katja Laine, koulukuraattori
Salla Lommi, vanhempainyhdistys sekä Savonia Wellness Center
Auli Siikanen, erityisopettaja
Tea Jäntti, koulunkäynninohjaaja
Mari Airaksinen, koulunkäynninohjaaja
Tiina Kerman, varhaiskasvatusjohtaja
Jussi Kukkola, rehtori
Milla Huovinen, luokanopettaja
Päivi Rimpiläinen, erityisopettaja

Lukeminen – osallisuustaito, eloonjäämistaito, turvallisuustaito

Virittäytyminen (Check in)

Millaisen lukemiseen liittyvän muiston jakaisit muille?

- Opettaja luki Ronja Ryövärintytärtä, tärkeä kirja, jota myöhemmin luin myös omille oppilaille. Astrid Lindgrenin luoma maailma kiehtoi niin, että omien lasten nimet saivat innoituksen hänen kirjoistaan.
- Lotta-kirjasarja oli ihana. Löytyisipä vielä sellaista sarjaa, johon innostua!
- Ekaluokan opettaja luki, oppilaat patjoilla, kiilauduin open kylkeen niin keskittyneesti, että pyörittelin hänen pitkiä hiuksiaan sormeni ympärille.
- Kaveri luki Neiti etsivää ja kertoi tarinaa. Juoni lumosi ja kutsui itseäkin kirjan maailmoihin.

- Tammen kultainen kirjasarja, sieltä erityisesti Sirkus Pomeranssi kiehtoi. Ihastuttava korttimuisto.
- Vanhemmat tukivat lukemisen maailmoin. Lasten parhaat kirjakerhossa oltiin. Muistan Hanhi emon satukirjan, sieltä Pölhö Pekan tarina jäi mieleen. Tiina-sarja myöhemmin.
- Silloin, kun ei ollut muuta tekemistä, luin. Niitä hetkiä muistoissa on paljon. Vanhempien kirjahylly tuli myös tutuksi.
- Muistan Viisikot, Neiti etsivän. Isän kanssa käsi kädessä kirjakauppaan. Löytyi Peppi Pitkätossu, rakkaudenkirjani. Lastenlasten myötä uusia lukemisen muistoja.
- Koti oli kirjaston vieressä. Siivouspäivät lukien. Klassikko Tuntematon sotilas lukulistalle viime vuonna. Kieli puhutteli.
- Perheessä on luettu paljon. Kolmosella löytyi heppakirjat, luin innostuksissaan niin, että silmiin koski, jopa neljä kirjaa päivässä.
- Sain jouluna lahjaksi aina uuden kirjan. Nyt myös omat lapseni saavat jouluisin kirjalahjan.
- Muistan kirjastokäynnit ja sen jälkeiset pötkötykset isän kanssa kirjaa lukien.
- Olin itse tekevä lapsi. Sisko sai silmälasit, ajattelin, että paljosta lukemisesta...
- Eniten lukumuistoja tuovat isoäidin luona luetut aikakauslehdet.
- Isä luki Valittujen palojen lyhennelmiä. Ihmettelin lukemisen määrää, huomasin, että hän taisi lukea "välähdystekniikalla" hiukan harppoen.
- Tuhannen ja yhden yön satukirja joululahjana vei ihastuttaviin maailmoin.

Dialogi & pikkuryhmätyöskentelyt

Lukutaitoa pohdittiin polarisaation näkökulmasta. Iso osa oppilaista ei saavuta koulun aikana sellaista lukutaitoa, jolla tulisi pärjäämään elämässä. Etukäteen luimme Aleksis Salusjärven artikkelin, jossa hän kirjoitti lukemisesta eloonjäämistaitona. Savon Sanomien artikkelissa 21.2.2026 todettiin, että lukutaito on tärkeä osa kansallista turvallisuuttamme. Kyky ajatella ja ymmärtää asioita vaatii sanavarastoa.

Puhuimme siitä, että kirjojen esilläolo luokassa ja koulussa olisi tärkeää. Onko meillä aikaa pysähtyä tarinan ääreen, keskustella tarinan herättämistä ajatuksista, tunteista ja kokemuksista? Toiminta vaatii aikuisilta kirjoihin tutustumista. Lukutunti herätti keskustelua, se usein ei palvele tarkoitustaan. Varhainen innostaminen on koettu tärkeänä, sillä varhaisteinien innostaminen lukemisen maailmoin on jo kinkkisempi juttu. Ne hetket, jolloin aikuinen lukee lapsille kirjaa, on äänikirjojen myötä varhaiskasvatuksessa vähentynyt.

Pikkuryhmissä pohdimme lukemista kahdesta näkökulmasta:

- Millainen koulun kulttuuri kutsuisi lapsen ja nuoren lukemista harrastavien joukkoon?
- Millaisiin lukemisen rutiineihin voisimme lasten ja nuorten perheet haastaa?

Koulu	Koti
<ul style="list-style-type: none"> • Lukemiseen innostamisen videot • Kilpailut-->kaveri-imu • Palkkiot -->lukukoira • Alkuopetukseen ja varhaiskasvatukseen panostaminen • Ohjatut lukutunnit säännönmukaisesti, lukupesät, lukukaverit • Lukuläksy ääneen vanhemmille • Kirjasarjoja koululle -->yhteiset tehtävät • Kirjavinkkaukset opelta -->kirjaston hyödyntäminen • Aarrearkku • Lukuvälkkä • Lukumummi • Pihatapahtumassa lukupiste • Kirjailijavierailut • Vierailevia lukijoita kouluun esim. KalPa:n ja KuPS:n pelaajia • 1.lk:n vanhempainiltaan lukemisen piste • Luetaan ääneen toisille esim. kummit, isommat pienemmille... • Lukumaraton koululla • Haaste: kaikki Kuopion koulut lukee- kampanja • Teemaviikot, projektit • Motivointi -->palkitseminen, kirjapalkinnot, pehmolelu... • Aikuisen malli –aikuiset lukevat koulussa 	<ul style="list-style-type: none"> • Iltasadut yhdessä vanhemman kanssa • Lukemisen malli lapselle • Lukuläksytehtävät • Kahden euron pyykkinaru (palkkio lukemisesta) • Vuorolukua lapsen kanssa • Vanhemmat vastaan lapset lukukisa • Lukuvartit

Päättäminen (Check out)

- Koulujen välille jakamista myös lukemiseen liittyvissä asioissa
- Toiveena MOK-lukeminen koko Kuopioon
- Ehdotettiin, että tutu-ryhmästä tehtäisiin tulevana lukuvuonna lukemisen tukemisen ryhmä
- Kannustusviesti urheiluseuroille: lukemiseen innostaminen pelimatkoilla
- Miten mahdollistettaisiin kirjailijakummitoimintaa?

Savon Sanomat Lauantaina 21.2.2026

Lukutaito on tärkeä osa kansallista turvallisuuttamme

Seitsemänkymmentäluvulle tultaessa yhä useampi suomalainen muuttui ei-lukijasta lukijaksi, mutta 1980-luvulta lähtien suunta on ollut toinen. Lukeminen on vähentynyt.

Tällä hetkellä kirjallisuutta kulluttavat eniten korkeasti koulutetut ja naiset. Selkeimmin on vähentynyt nuorten lukeminen. Viimeisimmän PISA-tutkimuksen mukaan yli viidesosa suomalaisista yhdeksäsluokkalaista lukee niin kehnosti, ettei heillä ole edellytyksiä toimia yhteiskunnassamme.

Lukeminen siis eriytyy: on yhtäältä paljon lukevia, ja yleisten kirjastojen lainamäärät ovat kasvaneet koronakuopan jälkeen merkittävästi. Toisaalta yhä suurempi osa kansasta ei lue, ja osa tästä joukosta suhtautuu lukemiseen ja kulttuuriin jopa uhmakkaasti ja halveksuen. **Riie Heikkilä** kuvaa ilmiötä kirjassaan *Miksi lakkasimme lukemasta? Sosiologinen tulkinta lukemisen muutoksesta*.

Suomi on kerännyt vuosikymmenten ajan kunniaa koulutuksen ja sivistyksen mallimaana, mutta viimeaikainen kehitys uhkaa mainettamme. Asia ei auta se, että kun Tanskan hallitus päätti viime elokuussa laskea kirjojen arvonlisäveron nollaan, Suomesta tuli Euroopan korkeimmin kirjoja verottava valtio. Tilanteeseen on herätty, ja lukemisesta kannetaan meillä nyt

laajasti huolta. Toivottavasti lukutaito nousee yhdeksi lähestyvien eduskuntavaalien teemaksi.

Lukutaidon ja lukemisen edistämisen kyljessä on hyvä muistaa kirjallisuuden tekijöiden asema. Kirjailijat ja kääntäjät luovat meille luettavaa ja ansaitsevat työstään asianmukaisen korvauksen. Laadukkaat oppimateriaalit eivät synny opetuksen sivutuotteina, tekoäly ei käännä kirjallisuuden vivahteita kieleltä toiselle eivätkä kiinnostavat uutuuksromaanit synny vain rakkaudesta lajiin.

Lukuharrastus, kuten sivistys tai demokratiakaan, eivät ole itses-

”

Toisaalta yhä suurempi osa kansasta ei lue, ja osa tästä joukosta suhtautuu lukemiseen ja kulttuuriin jopa uhmakkaasti ja halveksuen.

täänselvyyksiä. Esimerkiksi Yhdysvalloissa muutetaan, hajotetaan ja hävitetään parhaillaan instituutioita, joita moni oli luulut pysyviksi.

Ukrainassa venäläisten sotilaiden tähtäimessä eivät ole olleet vain sotilaskohteet ja infrastruktuuri vaan myös kulttuuriperintö ja taide. Museot, kirjastot ja muut kulttuurikohteet säilyttävät kansallista muistia, jota Venäjä on pyrkinyt järjestelmällisesti tuhoamaan.

Samalla venäläinen informaatiovaikuttaminen on vääristellyt Ukrainan kulttuurisia kertomuksia. Ukraina on vastaavasti puolustautunut paitsi sotilaallisesti myös kulttuurisen järjestyttymisen avulla. **Rosa Meriläinen** kertoo esimerkkejä tuoreessa kirjassaan *Puolustuslinja korvien välissä – Kulttuuri osana suomalaista kokonaisturvallisuuden mallia*.

Kriittinen lukutaito on tärkeä osa maanpuolustusta. Mitä vahvempi lukutaito ja yhteinen kulttuurinen identiteetti meillä on, sitä tehokkaammin pystymme vastustamaan vaikutusyrityksiä ja kestämään kriiseissä.

Meillä ei yksinkertaisesti ole varaa vähätellä lukemisen ja kulttuurin merkitystä.

Maria Lassila-Merisalo

Kirjoittaja on kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö Sanaston puheenjohtaja, tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja Suomen tietokirjailijoiden hallituksen jäsen.

<https://luelapselle.fi/>

<https://www.oph.fi/fi/blogi/lukutaito-uo-tasa-arvoa-ja-hyvinvointia>

